

Категорія справи № 757/9133/18-ц: Цивільні справи (до 01.01.2019); Позовне провадження; Спори про захист немайнових прав фізичних осіб; Спори про захист честі, гідності та ділової репутації.

Надіслано судом: не визначено. Зареєстровано: 13.01.2022. Оприлюднено: 17.01.2022.

Дата набрання законної сили: 24.12.2021

Номер судового провадження: 61-7072св19

Верховний
Суд

ПОСТАНОВА

ІМЕНЕМ УКРАЇНИ

24 грудня 2021 року

м. Київ

справа № 757/9133/18-ц

провадження № 61-7072св19

Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду: Карпенко С. О. (судді-доповідача), Ігнатенка В. М.,

Стрільчука В. А.,

учасники справи:

позивач - ОСОБА_1 ,

відповідачі: Товариство з обмеженою відповідальністю «Інтернет Інвест», Товариство з обмеженою відповідальністю «Інформаційне агентство «УНН»

провівши у порядку письмового провадження попередній розгляд справи за касаційною скаргою Товариства з обмеженою відповідальністю «Інформаційне агентство «УНН», поданою представником - адвокатом Кирплюком Дмитром Володимировичем, на рішення Печерського районного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року, ухвалене суддею Батрин О. В., на постанову Київського апеляційного суду від 12 березня 2019 року, прийняту колегією у складі суддів: Кравець В. А., Мазурик О. Ф., Махлай Л. Д.,

ВСТАНОВИВ:

Короткий зміст позовних вимог

У лютому 2018 року ОСОБА_1 (далі - позивач) звернувся до суду з позовом про захист честі, гідності та ділової репутації, визнання поширеної інформації недостовірною та спростування такої інформації, в якому просив:

- визнати інформацію, поширену відносно нього у назві та тексті статті «ІНФОРМАЦІЯ_2», яка розміщена 6 лютого 2018 року відповідачами на інтернет-сайті Інформаційного агентства «УНН», а саме: «ІНФОРМАЦІЯ_2». «Народний депутат від «Радикальної партії» ОСОБА_2 заборгував виплати по аліментах. Дані про це доступні в Єдиному реєстрі боржників аліментів Мін'юсту, передає УНН. Вказується, що аліменти депутат повинен платити за рішенням Шевченківського райсуду. Сума боргу - не вказана. Оскільки ОСОБА_2 потрапив до Реєстру боржників аліментів Мін'юсту, то не платить він їх, як мінімум, три місяці. У разі не погашення боргу, депутату може загрожувати заборона на виїзд за кордон <...>» - недостовірною та такою, що порочить честь, гідність та ділову репутацію позивача;

- зобов'язати Товариство з обмеженою відповідальністю «Інформаційне агентство «УНН» (далі - ТОВ «Інформаційне агентство «УНН») у строк, не пізніше семи календарних днів з дня набрання законної сили рішенням суду у цій справі, вилучити з веб-порталу www.unn.com.ua статтю, датовану ІНФОРМАЦІЯ_1 і розміщену за посиланням під назвою « ІНФОРМАЦІЯ_2 »;

- зобов'язати Товариство з обмеженою відповідальністю «Інтернет Інвест» (далі - ТОВ «Інтернет Інвест») у строк, не пізніше семи календарних днів з дня набрання законної сили рішенням суду у цій справі, вилучити з веб-порталу www.unn.com.ua статтю, датовану 6 лютого 2018 року і розміщену за посиланням під назвою « ІНФОРМАЦІЯ_2 »;

- зобов'язати ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» у строк, не пізніше семи календарних днів з дня набрання законної сили рішенням суду у цій справі, спростувати зазначену недостовірну інформацію шляхом розміщення на сайті www.unn.com.ua резолютивної частини цього рішення суду, не допускаючи при цьому власних коментарів. Текст спростування повинен бути розміщений під назвою «Спростування інформації, викладеної в статті « ІНФОРМАЦІЯ_2 » у тому ж самому розділі і таким самим шрифтом, що і спростовувана інформація, та не повинен містити зауважень, заперечень, коментарів, тлумачень, думок ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» та/або будь-яких інших осіб. Доступ до спростування повинен бути вільним та не повинен вимагати введення паролів та/або кодів;

- зобов'язати ТОВ «Інтернет Інвест» у строк, не пізніше семи календарних днів з дня набрання законної сили рішенням суду у цій справі, спростувати зазначену недостовірну інформацію шляхом розміщення на сайті www.unn.com.ua резолютивної частини цього рішення суду, не допускаючи при цьому власних коментарів. Текст спростування повинен бути розміщений під назвою «Спростування інформації, викладеної в статті « ІНФОРМАЦІЯ_2 » у тому ж самому розділі і таким самим шрифтом, що і спростовувана інформація, та не повинен містити зауважень, заперечень, коментарів, тлумачень, думок ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» та/або будь-яких інших осіб. Доступ до спростування повинен бути вільним та не повинен вимагати введення паролів та/або кодів.

В обґрунтування вимог зазначав, що ТОВ «Інформаційне агентство «УНН»,

і ТОВ «Інтернет Інвест» поширили недостовірну інформацію щодо особи позивача, яка не відповідає дійсності, порочить честь, гідність та ділову репутацію, а також загрожує здійсненню його депутатської діяльності, а тому підлягає спростуванню.

Короткий зміст судових рішень судів першої і апеляційної інстанцій та мотиви їх прийняття

Рішенням Печерського районного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року позов задоволено частково: визнано недостовірною та такою, що порочить честь, гідність та ділову репутацію ОСОБА_1, інформацію, поширену у назві та тексті статті «ІНФОРМАЦІЯ_2»; зобов'язано ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» у строк, не пізніше семи календарних днів з дня набрання законної сили рішенням суду у цій справі, спростувати зазначену недостовірну інформацію шляхом розміщення на сайті www.unn.com.ua резолютивної частини цього рішення суду. У задоволенні інших позовних вимог відмовлено.

Задовольняючи позов частково, суд першої інстанції виходив з того, що

ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» поширило інформацію про позивача, яка носить стверджувальний характер та є недостовірною, оскільки не відповідає дійсності, і, як наслідок, принижує честь, гідність та ділову репутацію позивача та ставить під загрозу його політичне майбутнє.

Постановою Київського апеляційного суду від 12 березня 2019 року рішення Печерського районного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року залишено без змін.

Відхиляючи апеляційну скаргу, суд апеляційної інстанції дійшов висновку, що суд першої інстанції правильно визначився з характером спірних правовідносин і нормами матеріального права, які підлягають застосуванню, ухвалив законне і обґрунтоване рішення, з дотриманням норм матеріального і процесуального права.

Короткий зміст вимог касаційної скарги та узагальнені доводи особи, яка її подала

У квітні 2019 року представник ТОВ «Інформаційне агенство «УНН» - адвокат Кирплук Д. В. звернувся до Верховного Суду з касаційною скаргою, у якій просив рішення Печерського районного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року та постанову Київського апеляційного суду від 12 березня 2019 року скасувати з підстав неправильного застосування судами норм матеріального права і порушення норм процесуального права та ухвалити нове рішення про відмову у задоволенні позову.

Заявник зазначає, що у статті «ІНФОРМАЦІЯ_2» використана інформація з Єдиного реєстру боржників аліментів, запущеного Міністерством юстиції України за посиланням [ІНФОРМАЦІЯ_4](#), яка є офіційною інформацією.

Вказує, що поширена інформація є оціночним судженням.

Посилається на ту обставину, що позивач реалізував право на захист в порядку статті 277 Цивільного кодексу України (далі - ЦК України) шляхом надання 6 березня 2019 року відповіді на сторінці у Фейсбук та неправильно обрав спосіб захисту, оскільки, на його думку, необхідно встановити фактичні твердження або оціночні судження у поширеній інформації.

Заявник вказує, що суд апеляційної інстанції відмовив у допуску до справи представника ТОВ «Інформаційне агенство «УНН» на підставі копії ордеру та необґрунтовано відмовив у задоволенні клопотання про долучення доказів.

Позиція інших учасників справи

У липні 2019 року представник позивача - адвокат Палагицька Г. С. подала відзив на касаційну скаргу, у якому послалася на безпідставність її доводів, законність і обґрунтованість оскаржуваних судових рішень, винесених з додержанням норм матеріального і процесуального права, та просила залишити касаційну скаргу без задоволення, а оскаржувані судові рішення без змін.

Провадження у суді касаційної інстанції

Ухвалою Верховного Суду від 18 квітня 2019 року відкрито касаційне провадження у справі, витребувано з Печерського районного суду міста Києва матеріали цієї справи.

Обставини справи, які встановлені судами попередніх інстанцій

Судами попередніх інстанцій встановлено, що 6 лютого 2018 року

ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» на інтернет-сайті розмістило статтю під назвою «ІНФОРМАЦІЯ_2» за посиланням: [ІНФОРМАЦІЯ_3](#) у якій вказується: «ІНФОРМАЦІЯ_2».

«Народний депутат від «Радикальної партії» ОСОБА_2 заборгував виплати по аліментах. Дані про це доступні в Єдиному реєстрі боржників аліментів Мін'юсту, передає УНН.

Вказується, що аліменти депутат повинен платити за рішенням Шевченківського райсуду. Сума боргу - не вказана.

Оскільки ОСОБА_2 потрапив до Реєстру боржників аліментів Мін'юсту, то не платить він їх, як мінімум, три місяці. У разі не погашення боргу, депутату може загрожувати заборона на виїзд за кордон».

Поширення вказаної інформації ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» стверджується даними експертного висновку за результатами проведеної фіксації і дослідження змісту веб-сторінки у мережі Інтернет на веб-сайті, який належить ТОВ «Інформаційне агентство «УНН».

ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» поширено інформацію в Інтернет на сайті www.unn.com.ua серед невизначеного кола осіб і яка знаходиться у вільному доступі.

Позивач є платником аліментів на утримання своєї неповнолітньої дочки, яка після розлучення проживає з колишньою дружиною.

Виконавче провадження, за яким позивач сплачує аліменти, відкрито Відділом державної виконавчої служби Печерського районного управління юстиції за № 50245236.

Заборгованість за аліментами відсутня, що підтверджується Інформацією про виконавче провадження № 50245236 з Автоматизованої системи виконавчого провадження Міністерства юстиції, довідкою Печерського районного відділу державної виконавчої служби міста Київ Головного територіального управління юстиції у місті Києві № 487/1 від 26 лютого 2018 року, платіжними дорученнями, довідкою з Верховної Ради України про відрахування аліментів.

В оспорюваній позивачем публікації ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» розміщений скріншот зі сторінки Єдиного реєстру боржників аліментів, де зазначено, що ОСОБА_1 є боржником у виконавчому провадженні за № 55630198 за категорією «стягнення коштів», де стягувачем є ОСОБА_4.

На сайті Єдиного реєстру боржників є дві категорії розподілення боржників: «Пошук боржників» та «Заборгованість за аліментами».

У категорії «Заборгованість за аліментами» прізвище позивача відсутнє. Інформація, поширена ТОВ «Інтернет Інвест», міститься в загальній категорії та стосується не стягнення аліментів, а стягнення коштів.

Позивач є народним депутатом України VIII скликання.

ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» оприлюднено інформацію, яка стосується приватного життя позивача та не зачіпає питання виконання ним своїх посадових обов'язків.

Позиція Верховного Суду, застосовані норми права та мотиви, з яких виходить суд при прийнятті постанови

Вивчивши матеріали цивільної справи та перевіривши доводи касаційної скарги і відзиву на неї, суд дійшов таких висновків.

Відповідно до статті 3 ЦПК України провадження в цивільних справах здійснюється відповідно до законів, чинних на час вчинення окремих процесуальних дій, розгляду і вирішення справи.

8 лютого 2020 року набрав чинності Закон України від 15 січня 2020 року № 460 ІХ «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ».

Пунктом 2 Розділу II «Прикінцеві та перехідні положення» Закону України від 5 січня 2020 року № 460 ІХ «Про внесення змін до Господарського процесуального кодексу України, Цивільного процесуального кодексу України, Кодексу адміністративного судочинства України щодо вдосконалення порядку розгляду судових справ» встановлено, що касаційні скарги на судові рішення, які подані і розгляд яких не закінчено до набрання чинності цим Законом, розглядаються в порядку, що діяв до набрання чинності цим Законом.

Згідно з частиною другою статті 389 ЦПК України у редакції, чинній на час подання касаційної скарги, підставами касаційного оскарження є неправильне застосування судом норм матеріального права чи порушення норм процесуального права.

Під час розгляду справи в касаційному порядку суд перевіряє в межах касаційної скарги правильність застосування судом першої або апеляційної інстанції норм матеріального чи процесуального права і не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими (частина перша статті 400 ЦПК України у редакції, чинній на час подання касаційної скарги).

Відповідно до частини третьої статті 401 ЦПК України суд касаційної інстанції залишає касаційну скаргу без задоволення, а рішення без змін, якщо відсутні підстави для скасування судового рішення.

Відповідно до частини четвертої статті 32 Конституції України кожному гарантується судовий захист права спростовувати недостовірну інформацію про себе і членів своєї сім'ї та права вимагати вилучення будь-якої інформації, а також право на відшкодування матеріальної і моральної шкоди, завданої збиранням, зберіганням, використанням та поширенням такої недостовірної інформації.

Відповідно до частини першої статті 275 ЦК України фізична особа має право на захист свого особистого немайнового права від протиправних посягань інших осіб. Захист особистого немайнового права здійснюється способами, встановленими главою 3 цього Кодексу.

Відповідно до частини першої статті 277 ЦК України фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї та (або) членів її сім'ї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації.

За змістом статті 201 ЦК України честь, гідність і ділова репутація є особистими немайновими благами, які охороняються цивільним законодавством.

Відповідно до частини першої статті 297 ЦК України кожен має право на повагу до його гідності та честі.

Фізична особа має право на недоторканність своєї ділової репутації (частина перша статті 299 ЦК України).

Під діловою репутацією особи розуміється оцінка її підприємницької, громадської, професійної чи іншої діяльності, яку здійснює така особа як учасник суспільних відносин.

Юридичним складом правопорушення, наявність якого може бути підставою для задоволення позову про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи, є сукупність таких обставин:

- поширення інформації, тобто доведення її до відома хоча б одній особі у будь-який спосіб;
- поширена інформація стосується певної фізичної чи юридичної особи, тобто позивача;
- поширення недостовірної інформації, тобто такої, яка не відповідає дійсності;
- поширення інформації, що порушує особисті немайнові права, тобто або завдає шкоди відповідним особистим немайновим благам, або перешкоджає особі повно і своєчасно здійснювати своє особисте немайнове право.

Під поширенням інформації необхідно розуміти: опублікування її у пресі, передання по радіо, телебаченню чи з використанням інших засобів масової інформації; поширення в мережі Інтернет чи з використанням інших засобів телекомунікаційного зв'язку; викладення в характеристиках, заявах, листах, адресованих іншим особам; повідомлення в публічних виступах, в електронних мережах, а також в іншій формі хоча б одній особі.

Поширенням інформації також є вивішування (демонстрація) в громадських місцях плакатів, гасел, інших творів, а також розповсюдження серед людей листівок, що за своїм змістом або формою порочать гідність, честь фізичної особи або ділову репутацію фізичної та юридичної особи.

Недостовірною вважається інформація, яка не відповідає дійсності або викладена неправдиво, тобто містить відомості про події та явища, яких не існувало взагалі або які існували, але відомості про них не відповідають дійсності (неповні або перекручені).

Позивач повинен довести факт поширення інформації відповідачем, а також те, що внаслідок цього було порушено його особисті немайнові права.

Вирішуючи питання про визнання поширеної інформації недостовірною, необхідно визначати характер такої інформації та з'ясовувати, чи є вона фактичним твердженням чи оціночним судженням.

Відповідно до частини другої статті 30 Закону України «Про інформацію» оціночними судженнями, за винятком наклепу, є висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири). Оціночні судження не підлягають спростуванню та їх правдивість не доводиться.

Статтею 10 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (далі - Конвенції) передбачено, що кожен має право на свободу вираження поглядів. Це право включає свободу дотримуватися своїх поглядів, одержувати і передавати інформацію та ідеї без втручання органів державної влади і незалежно від кордонів. Здійснення цих свобод, оскільки воно пов'язане з обов'язками і відповідальністю, може підлягати таким формальностям, умовам, обмеженням або санкціям, що встановлені законом в інтересах національної безпеки, територіальної цілісності або громадської безпеки, для охорони порядку або запобігання злочинам, для охорони здоров'я або моралі, для захисту репутації або прав інших осіб, для запобігання розголошенню конфіденційної інформації або підтримання авторитету і безсторонності суду і є необхідним в демократичному суспільстві.

Свобода вираження поглядів є однією з важливих засад демократичного суспільства та однією з базових умов прогресу суспільства в цілому і самореалізації кожної окремої особи.

Відповідно до пункту 2 статті 10 Конвенції вона стосується не тільки «інформації» чи «ідей», які сприймаються зі схваленням чи розглядаються як необразливі або нейтральні, але й тих, які можуть ображати, шокувати чи непокоїти. Саме такими є вимоги плюралізму, толерантності та широти поглядів, без яких немає «демократичного суспільства» (рішення у справі «Карпюк та інші проти України» від 6 жовтня 2015 року).

Суд враховує правову позицію Європейського суду з прав людини (далі - ЄСПЛ) щодо різниці між поняттями «оціночне судження» та «факти». Так, у пункті 39 рішення ЄСПЛ від 28 березня 2013 року у справі «Нова Газета» і Бородянський проти Росії» вказано, що правдивість оціночних суджень не піддається доведенню і їх потрібно відрізнити від фактів, існування яких може бути доведено. У пункті 75 рішення ЄСПЛ від 12 липня 2001 у справі «Фельдек проти Словаччини» суд зазначив, що, на відміну від оціночних суджень, реальність фактів можна довести.

Аналіз чинного законодавства дає підстави стверджувати про існування презумпції неправдивості відомостей, які завдають шкоди честі, гідності та діловій репутації, а тому обов'язок доведення правдивості такої інформації покладається на особу, яка таку інформацію поширила.

Суд касаційної інстанції погоджується з правильним висновком судів першої та апеляційної інстанції про те, що ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» поширило інформацію серед невизначеного кола осіб, розмістивши в мережі Інтернет на сайті www.unn.com.ua у вільному доступі, яка стосується безпосередньо позивача інформацію, яка містить фактичні твердження, не є оціночними судженнями і не відповідає дійсності (є недостовірною) та порушує особисті немайнові права позивача.

Вирішуючи спір, суди правильно визначили характер спірних правовідносин та норми матеріального права, які підлягають застосуванню, повно та всебічно дослідили наявні у справі докази і надали їм належну оцінку, правильно встановили обставини справи та ухвалили законні й обгрунтовані судові рішення, які відповідають вимогам матеріального та процесуального права.

Доводи заявника про те, що у статті «ІНФОРМАЦІЯ_2» використана інформація з Єдиного реєстру боржників аліментів, запущеного Міністерством юстиції України за посиланням ІНФОРМАЦІЯ_4, яка є офіційною інформацією, є безпідставною, зважаючи на наступне.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що на сайті Єдиного реєстру боржників є дві категорії розподілення боржників: «Пошук боржників» та «Заборгованість по аліментах».

У категорії «Заборгованість по аліментах» прізвище позивача відсутнє. Інформація, поширена ТОВ «Інтернет Інвест», міститься в загальній категорії та стосується не стягнення аліментів, а стягнення коштів.

Доводи заявника про те, що поширена ним інформація є оціночним судженням, є безпідставними.

У пункті 19 постанови Пленуму Верховного Суду України № 1 від 27 лютого

2009 року «Про судову практику у справах про захист гідності та честі фізичної особи, а також ділової репутації фізичної та юридичної особи» роз'яснено, що суди повинні з'ясувати, чи є поширена інформація фактичним твердженням, чи оціночним судженням.

Закон України «Про інформацію» визначає оціночні судження як висловлювання, які не містять фактичних даних, критика, оцінка дій, а також висловлювання, що не можуть бути витлумачені як такі, що містять фактичні дані, зокрема з огляду на характер використання мовно-стилістичних засобів (вживання гіпербол, алегорій, сатири).

Таким чином, оціночними судженнями фактично є висновок особи про ту чи іншу подію, ситуацію або особу, який не містить фактичних тверджень.

Наявність фактів можна довести, а правдивість оціночних суджень не можна.

Дослідивши назву та зміст статті «ІНФОРМАЦІЯ_2», суди дійшли обгрунтованого висновку, що зазначена в статті інформація носить стверджувальний характер, вказані в ній тези можна перевірити на відповідність їй реаліям, стаття не містить жодних посилань, обмовок

щодо припущень, власного тлумачення або викладення інформації через власні погляди автора з використанням мовно-стилістичних засобів.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що позивач є платником аліментів на свою неповнолітню дочку. Виконавче провадження, за яким позивач сплачує аліменти, відкрито Відділом державної виконавчої служби Печерського районного управління юстиції за № 50245236. Заборгованість за аліментами відсутня, позивач є боржником у іншому виконавчому провадженні за № 55630198 за категорією «стягнення коштів», де стягувачем є ОСОБА_4.

На сайті Єдиного реєстру боржників є дві категорії розподілення боржників: «Пошук боржників» та «Заборгованість за аліментами».

У категорії «Заборгованість по аліментах» прізвище позивача відсутнє. Інформація, поширена ТОВ «Інтернет Інвест», міститься в загальній категорії та стосується не стягнення аліментів, а стягнення коштів.

Касаційний суд погоджується з правильним висновком судів першої та апеляційної інстанцій, що поширена ТОВ «Інтернет Інвест» інформація є фактичним твердженням, яке не відповідає дійсності.

Посилання заявника на ту обставину, що позивач реалізував право на захист в порядку статті 277 ЦК України шляхом надання 6 березня 2019 року відповіді на сторінці у Фейсбук та неправильно обрав спосіб захисту, оскільки, на його думку, необхідно встановити фактичні твердження або оціночні судження у поширеній інформації, касаційний суд відхиляє як безпідставні.

Відповідно до частини першої статті 277 ЦК України фізична особа, особисті немайнові права якої порушено внаслідок поширення про неї та (або) членів її сім'ї недостовірної інформації, має право на відповідь, а також на спростування цієї інформації.

Відповідно до частини першої статті 275 ЦК України фізична особа має право на захист свого особистого немайнового права від протиправних посягань інших осіб. Захист особистого немайнового права здійснюється способами, встановленими главою 3 цього Кодексу.

Позивач, реалізувавши своє право на відповідь, не позбавлений права звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового права у спосіб, визначений законом.

Відповідно до статті 16 ЦК України кожна особа має право звернутися до суду за захистом свого особистого немайнового або майнового права та інтересу. Способами захисту цивільних прав та інтересів можуть бути: визнання права; визнання правочину недійсним; припинення дії, яка порушує право; відновлення становища, яке існувало до порушення; примусове виконання обов'язку в натурі; зміна правовідношення; припинення правовідношення; відшкодування збитків та інші способи відшкодування майнової шкоди; відшкодування моральної (немайнової) шкоди; визнання незаконними рішень, дій чи бездіяльності органу державної влади, органу влади Автономної Республіки Крим або органу місцевого самоврядування, їхніх посадових і службових осіб. Суд може захистити цивільне право або інтерес іншим способом, що встановлений договором або законом чи судом у визначених законом випадках.

Кожна особа має право на ефективний засіб правового захисту, не заборонений законом. Порушення цивільного права чи цивільного інтересу підлягають судовому захисту і у спосіб, не передбачений законом, зокрема статтею 16 ЦК України, який однак є ефективним засобом захисту, тобто таким, що відповідає змісту порушеного права, характеру його порушення та наслідкам, спричиненим цим порушенням.

У статті 13 Конвенції гарантується доступність на національному рівні засобу захисту, здатного втілити в життя сутність прав та свобод за Конвенцією, у якому б вигляді вони не забезпечувались у національній правовій системі. Засіб захисту, що вимагається статтею 13 Конвенції, має бути «ефективним» як у законі, так і на практиці, зокрема у тому сенсі, щоб його використання не було ускладнене діями або недоглядом органів влади відповідної держави

(§ 75 рішення ЄСПЛ у справі «Афанасьєв проти України» від 05 квітня 2005 року (заява № 38722/02)).

Під ефективним способом слід розуміти такий, що призводить до потрібних результатів, наслідків, дає найбільший ефект. Таким чином, ефективний спосіб захисту повинен забезпечити поновлення порушеного права, бути адекватним наявним обставинам.

Під захистом права розуміється державно-примусова діяльність, спрямована на відновлення порушеного права суб'єкта правовідносин та забезпечення виконання юридичного обов'язку зобов'язаною стороною. Спосіб захисту може бути визначений як концентрований вираз змісту (суті) міри державного примусу, за допомогою якого відбувається досягнення бажаного для особи, право чи інтерес якої порушені, правового результату. Спосіб захисту втілює безпосередню мету, якої прагне досягнути суб'єкт захисту (позивач), вважаючи, що таким чином буде припинене порушення (чи оспоровання) його прав, він компенсує витрати, що виникли у зв'язку з порушенням його прав, або в інший спосіб нівелює негативні наслідки порушення його прав.

Аналогічна правова позиція викладена у постанові Верховного Суду
підстав для відступлення від якої касаційний суд не вбачає.

від 3 вересня 2018 року у справі № 683/1540/16-ц,

Обраний спосіб захисту має безпосередньо втілювати мету, якої прагне досягти суб'єкт захисту, тобто мати наслідком повне припинення порушення його прав та охоронюваних законом інтересів.

Вирішуючи спір, суд повинен надати об'єктивну оцінку наявності порушеного права чи інтересу на момент звернення до суду, а також визначити, чи відповідає обраний позивачем спосіб захисту порушеного права тим, що передбачені законодавством, та чи забезпечить такий спосіб захисту відновлення порушеного права позивача.

Судами попередніх інстанцій встановлено, що позивач не погоджується з інформацією, викладеною у статті «ІНФОРМАЦІЯ_2», розміщеною в мережі Інтернет на сайті www.unp.com.ua, яка є недостовірною, і у позові, крім іншого, просить визнати поширену відносно нього інформацію недостовірною та такою, що порочить честь, гідність та ділову репутацію і спростувати зазначену недостовірну інформацію, що свідчить про захист реально існуючого порушеного немайнового права на час розгляду даної справи.

Касаційний суд вважає, що обраний позивачем спосіб захисту свого порушеного немайнового права є правильним та ефективним і забезпечить відновлення порушеного права.

Твердження заявника про те, що суд апеляційної інстанції відмовив у допуску до справи представника ТОВ «Інформаційне агентство «УНН» на підставі копії ордеру та необгрунтовано відмовив у задоволенні клопотання про долучення доказів, касаційний суд відхиляє.

Частиною четвертою статті 62 ЦПК України визначено, що повноваження адвоката як представника підтверджуються довіреністю або ордером, виданим відповідно до Закону України « Про адвокатуру і адвокатську діяльність».

З матеріалів справи, зокрема з протоколу судового засідання від 12 березня 2019 року Київського апеляційного суду вбачається, що участь у розгляді справи приймав представник ТОВ «Інформаційне агенство «УНН» адвокат Кирплук Д. В., повноваження якого підтверджені ордером серія КВ № 723803 від 4 березня

2019 року.

Відповідно до частини третьої статті 367 ЦПК України докази, які не були подані до суду першої інстанції, приймаються судом лише у виняткових випадках, якщо учасник справи надав суду докази неможливості їх подання до суду першої інстанції з причин, що об'єктивно не залежали від нього.

Апеляційний суд відмовив представнику Кирплуку Д. В у задоволенні клопотання про долучення до матеріалів справи електронних доказів, а саме статті з мережі Інтернет, за недоведеністю апеляційному суду неможливості подання цих доказів до суду першої інстанції.

Фактично доводи касаційної скарги зводяться до переоцінки доказів та встановлення на їх підставі нових обставин, що відповідно до вимог статті 400 ЦПК України у редакції, чинній на час подання касаційної скарги, не відноситься до повноважень касаційного суду при касаційному перегляді справи, який не може встановлювати або (та) вважати доведеними обставини, що не були встановлені в рішенні чи відкинуті ним, вирішувати питання про достовірність або недостовірність того чи іншого доказу, про перевагу одних доказів над іншими.

Європейський суд з прав людини вказав, що пункт 1 статті 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод зобов'язує суди давати обґрунтування своїх рішень, але це не може сприйматись як вимога надавати детальну відповідь на кожен аргумент.

Межі цього обов'язку можуть бути різними в залежності від характеру рішення. Крім того, необхідно брати до уваги, між іншим, різноманітність аргументів, які сторона може представити в суд, та відмінності, які існують у державах-учасниках, з огляду на положення законодавства, традиції, юридичні висновки, викладення та формулювання рішень.

Таким чином, питання, чи виконав суд свій обов'язок щодо подання обґрунтування, що впливає зі статті 6 Конвенції, може бути визначено тільки у світлі конкретних обставин справи (рішення у справі «Проніна проти України»). Оскаржувані судові рішення відповідають критерію обґрунтованості судового рішення.

Наявність обставин, за яких відповідно до частини першої статті 411 ЦПК України у редакції, чинній на час подання касаційної скарги, судові рішення підлягає обов'язковому скасуванню, касаційним судом не встановлено.

За таких обставин суд касаційної інстанції дійшов висновку про відсутність підстав для скасування оскаржуваних судових рішень, оскільки суди першої та апеляційної інстанцій, встановивши фактичні обставини справи, які мають значення для правильного її вирішення, ухвалили судові рішення з додержанням норм матеріального і процесуального права, що відповідно до частини третьої статті 401 ЦПК України є підставою для залишення касаційної скарги без задоволення, а оскаржуваних судових рішень без змін.

Щодо судових витрат

Оскільки касаційна скарга підлягає залишенню без задоволення, підстав для нового розподілу судових витрат, понесених у зв'язку з розглядом справи у судах першої та апеляційної інстанцій, а також розподілу судових витрат, понесених у зв'язку з переглядом справи у суді касаційної інстанції, немає.

Керуючись статтею 400 ЦПК України у редакції Кодексу, чинній на час подання касаційної скарги, статтями 401, 416 ЦПК України Верховний Суд у складі колегії суддів Третьої судової палати Касаційного цивільного суду

ПОСТАНОВИВ :

Касаційну скаргу Товариства з обмеженою відповідальністю «Інформаційне агенство «УНН», подану його представником - адвокатом Кирплуком Дмитром Володимировичем, залишити без задоволення.

Рішення Печерського районного суду міста Києва від 12 грудня 2018 року та постанову Київського апеляційного суду від 12 березня 2019 року залишити без змін.

Постанова суду касаційної інстанції набирає законної сили з моменту її прийняття, є остаточною і оскарженню не підлягає.

Судді: С. О. Карпенко В. М. Ігнатенко В. А. Стрільчук